

ИННОВАЦИОН ПЕДАГОГИК ФАОЛИЯТНИНГ ТАЪЛИМ СОҲАСИДАГИ ЎРНИ

Шаджанова Н.С.

*Гематология ва клиник лаборатор диагностика кафедраси ассистенти,
Бухоро давлат тиббиёт институти*

Аннотация.

Таълим-тарбия жараёнида инновацион технологиялар, педагогик ва ахборот технологияларни қўллашга бўлган қизиқиш, эътибор кундан-кунга кучайиб бормоқда. Замонавий таълим шароитида олий ўқув юртлири талабаларининг мустақил ишлаш ва ўрганиш фаолиятини ошириш, уларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантириш илгор инновацион педагогик технологиялардан ҳамда янги авлод электрон видео ўқув адабиётларидан фойдаланишни талаб этади. Инновацион технологиялар ўқув жараёнининг мажмуавий вазифаларини ечишга йўналтирилган бўлиб, ўқитувчи ва таҳсил олувчиларнинг биргаликдаги фаолиятини ифода этади. Улар босқичма-босқич амалга оширилади. Бунда муайян метод, усул ва воситалар асосида самарали бошқариш тизими мақсадга йўналтирилади.

Калит сузлар: инновацион технология, таълим, педагогик технологиялар, ўқув жараёни.

Аннотация.

Растет интерес к использованию инновационных технологий, педагогических и информационных технологий в образовательном процессе. Активизация самостоятельной трудовой и учебной деятельности студентов вузов в условиях современного образования, развитие их творческих способностей требует применения передовых инновационных педагогических технологий и электронных видеоучебников нового поколения. Инновационные технологии направлены на решение сложных задач образовательного процесса и отражают взаимодействие преподавателей и студентов. Делаются они поэтапно. При этом нацелена на

эффе́ктивную́ систему́ управления́, основанную́ на определенных метода́х, приема́х и инструмента́х.

Ключевые слова: инновационные технологии, образование, педагогические технологии, образовательный процесс.

Annotation.

There is a growing interest in the use of innovative technologies, pedagogical and information technologies in the educational process. Enhancing the independent work and study activities of university students in modern education, the development of their creative abilities requires the use of advanced innovative pedagogical technologies and a new generation of electronic video textbooks. Innovative technologies are aimed at solving complex tasks of the educational process and reflect the interaction of teachers and students. They are done step by step. At the same time, an effective management system based on certain methods, techniques and tools is targeted.

Keywords: innovative technology, education, pedagogical technologies, educational process.

Мамлакатимизда олиб борилаётган кенг кўламли ислохотлар фақатгина халқ манфаатлари учун, унинг бахт саодати учун хизмат қилмоқда. Шу боис ҳам биз буни «Мустақиллик инъоми», «Мустақиллик имкониятлари» дея баралла айтишимиз мумкин. Таълим-тарбия тизимида кенг йўлга кўйилаётган педагогик технологиялар, педагоглар томонидан илғор технологиялар моҳиятининг англаб етилишига эришиш, шунингдек, уларда ижодий ёндашув асосида фаолият юритиш кўникма ва малакаларини шакллантириш энг муҳим вазифалардан саналади.

Педагогикада инновация, инновацион фаолият, инновацион педагогика, таълимда инновацион жараёнларни бошқариш каби тушунчалар XX асрнинг 60-йилларида дастлаб, АҚШ ва Ғарбий Европа мамлакатларида «таълим технологияси» тушунчаси эътироф этилган вақтда пайдо бўлди, ўша вақтдаёқ Европада педагогик инновациялар маркази ва институти ташкил этилди. Ўзбекистон Республикаси

Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг “Яна бир муаммони ҳал этиш ўта муҳим ҳисобланади: бу педагоглар ва профессор-ўқитувчилар таркибининг профессионал даражаси, уларнинг махсус билимларидир. Бу борада таълим олиш, маънавий маърифий камолот масалалари ва ҳақиқий кадриятларини шакллантириш жараёнларига фаол кўмак берадиган муҳитни яратиш зарур” – деб айтган фикрлари аҳамият касб этади [1].

Замонавий таълим шароитида олий ўқув юртлари талабаларининг мустақил ишлаш ва ўрганиш фаолиятини ошириш, уларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантириш илғор инновацион педагогик технологиялардан ҳамда янги авлод электрон видео ўқув адабиётларидан фойдаланишни талаб этади [4,5]. Шу билан бирга бугунги кунда ахборот ва коммуникация технологияларининг кириб келиши билим узатилишининг янги шакллари ва воситаларини ишлаб чиқишни тақозо этади. Бундай шакллардан бири фанларни электрон таълим захиралари воситасида ўқитишдир. Электрон таълим захиралари воситасида таълим бериш педагогик адабиётларда компьютерли ўқитиш технологияси деб юритилади.

Бу тушунчаларнинг пайдо бўлиши ва инновацион таълим назариясининг яратилиши тўғрисида маълумот берувчи манбалар таҳлили шуни кўрсатдики, бу тушунчалар таълим тизимини технологиялаштириш, педагогик технологияларни таълим тизимига киритиш орқали таълим тизимини ислоҳ қилиш; таълим самарадорлигини ошириш, шахс ижтимоийлашувини таъминлаш, бу борада муайян муваффақиятларга эришиш учун таълим жараёнида болага дўстона муносабатларни шакллантиришга уриниш натижасида вужудга келди [7]. Олиб борилган илмий изланишлар натижасида ўтган асрнинг 80-йиллари иккинчи ярмида педагогик фаолият бу - ижодий жараён ва педагогик инновациялар бирлашмаси, деган янги илмий йўналиш таркиб топди. Бу эса ўқитувчининг инновацион педагогик фаолиятининг шаклланиши ва ривожланиш жараёнини таҳлил қилиш имконини берди[8].

Замонамиз кун сайин ўзгариб бораётган экан, энг аввало, таълим соҳаси у билан ҳамоҳанг бўлади. Ва бунинг натижасида ўқитувчидан ўз фаолиятига тўхтовсиз

Ўзгартиришлар киритишни талаб этади. Ана шулардан келиб чиққан ҳолда ўқитувчининг инновацион фаолиятга тайёргарлигини мураккаб жараён сифатида баҳолаш мумкин. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора – тадбирлари тўғрисида”ги қарориди: “Ҳар бир олий таълим муассасаси жаҳоннинг етакчи илмий-таълим муассасалари билан яқин ҳамкорлик алоқалари ўрнатиш, ўқув жараёнига халқаро таълим стандартларига асосланган илғор педагогик технологиялар, ўқув дастурлари ва ўқув-услубий материалларини кенг жорий қилиш, ўқув-педагогик фаолиятга, мастер-класслар ўтказишга, малака ошириш курсларига хорижий ҳамкор таълим муассасаларидан юқори малакали ўқитувчилар ва олимларни фаол жалб қилиш ...” [2] таъкидланиб, муқим аҳамият касб этади. Бунда авторитар педагогикадан воз кечиб, инновацион технологиясини қабул қилишимиз керак бўлади. Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда таълим ва тарбиянинг бош мақсади ва мазмуни тубдан янгиланди. Шу сабабли, Ўзбекистон Республикасида олий ва ўрта махсус ўқув юртларида инновацион технологияларни самарали жорий этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. [3]

Таълим-тарбия жараёнида инновацион технологиялар, педагогик ва ахборот технологияларни қўллашга бўлган қизиқиш, эътибор кундан-кунга кучайиб бормоқда. Жамиятдаги ижтимоий-иқтисодий ислохотлар, инсоният ҳаётига турли янгиликларнинг кириб келиши таълим ва тарбия соҳасида ҳам бир қатор ўзгаришлар қилинишини тақозо этди. Ҳозирги кунда таълим ва тарбия соҳасида эришилган ютуқларни сақлаган ҳолда, бир хилликдан, бир қолипга тушиб қолишдан сақланмоқ зарур [9]. Педагогик технологияда таълим ва тарбия жараёнининг мақсадини белгилаш муҳим бўлиб, у режалаштирилган натижаларни кафолатлаши лозим. Шунинг учун ҳам ўқитувчилар мақсадни аниқ белгилашга алоҳида эътибор қаратишлари зарур. Ҳар бир ўқитувчи аввало ўзи ўқитадиган ўқув предмети, ҳар бир ўтиладиган дарс ва дарсдан ташқари олиб бориладиган тарбиявий ишларнинг мақсад-вазифаларини аниқ белгилаши керак.

Замонавий шароитда нафақат таълим жараёнини ташкил этишда, шу билан бирга талабаларнинг ўқув фаолиятларини назорат қилишда ҳам инновацион характерга эга воситалардан фойдаланилмоқда. Айни ўринда ана шундай воситалардан иккитаси – ўқув портфолиоси ва “Ассесмент” технологияси тўғрисида тўхталиб ўтилади [6,8].

Сўнгги йилларда замонавий таълимда педагогнинг касбий, талабанинг эса ўқув фаолиятини мазмунан такомиллаштириш, шунингдек, ҳар икки фаолият турининг сифатини маълум кўрсаткичлар асосида етарлича, ҳолис баҳолашга нисбатан эҳтиёж кучаймоқда.

Юқорида билдирилган фикрлар асосида педагогларни ижодкорлик фаолиятига тайёрлаш стратегиясини қуйидаги йўналишларда амалга ошади деб ҳисоблаш мумкин: талабалар эътиборини масалани ҳал қилишда қўлланилган усулнинг универсаллиги, кенг қамровлигига қаратиш; талабаларни ижодкорлик методларига ўргатишни дарс мақсади сифатида эмас, балки дарсда қўйилган вазифани янада самарали ҳал қилишга қаратилган янги йўл, имконият сифатида қаралиши; талабалар ўзлари мустақил ҳулоса чиқариб топадиган янги ғоялар ижодкорлик дарсларинининг асосий маҳсули сифатида қаралиши; ахборотларни йиғиш, таҳлил ва талқин қилишни ижодкорликни йўлга қўйишнинг муҳим жиҳати сифатида қаралиши; шахс ижодкорлик сифатларини тарбиялашни таълим муассасаларида ўтказиладиган машғулотларининг муҳим, қамрови жиҳатидан дарс ва дарсдан ташқари машғулотлардан ҳам ташқарига чиқадиган масала сифатида қаралиши.

Педагогнинг инновацион фаолияти қуйидаги асосий функциялар билан изоҳланади: касбий фаолиятининг онгли таҳлили; меъёрларга нисбатан танқидий ёндашув; касбий янгиликларга нисбатан шайлик; дунёга ижодий яратувчилик муносабатида бўлиш; ўз имкониятларини рўёбга чиқариш, ўз турмуш тарзи ва интилишларини касбий фаолиятда мужассам қилиш. Демак, педагог инновацион педагогик технологиялар, назариялар, концепцияларнинг муаллифи, ишлаб чиқарувчиси, тадқиқотчиси, фойдаланувчиси ва тарғиботчиси сифатида намоён бўлади.

Шундай қилиб, амалий машғулотларни ўқитишда инновацион технологиялардан фойдаланиш таълими тизимида соғлом ижодий муҳитни яратиш, ўқитиш сифатини янги босқичга кўтариш, талабаларнинг дунёқараши, тафаккури, мустақил мушоҳада қилиш қобилиятларини ривожлантиришга замин яратади. Юқоридаги технологиялар орқали диққатни жамлаш, эркин мушоҳада юритиш, ишончли қарор қабул қилиш кўникмаларини шакллантириш кўникмаларини ривожлантиради ҳамда гуруҳни фаоллаштиришга эришилади. Инновацион технологиялар ўқув жараёнининг мажмуавий вазибаларини ечишга йўналтирилган бўлиб, ўқитувчи ва тахсил олувчиларнинг биргаликдаги фаолиятини ифода этади. Улар босқичма-босқич амалга оширилади. Бунда муайян метод, усул ва воситалар асосида самарали бошқариш тизими мақсадга йўналтирилади. Кўзланган натижаларга эришишда кўмакчи бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ш.М.Мирзиёев “Танқидий таҳлил, қатъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак”. Тошкент 2017, 45-бет.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора –тадбирлари тўғрисида”ги қарори. “Халқ сўзи” газетаси. 2017 йил, 21 апрель, № 79 (6773).
3. Бобоскин С.Я. Инновационный проект: Методы отбора и инструменты анализа рисков. Учебное пособие - М.: Дело АНХ, 2009. - 240 стр.).
4. Романцов М.Г., Мельникова И.Ю. Инновации в медицинском образовании посредством внедрения педагогических технологий // Успехи современного естествознания. – 2015. – № 2. – С. 189-194
5. Boltayev K., Shajanova N. Anemia associated with polydeficiency in elderly and senile people //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – Т. 10. – №. 2. – С. 688-694.

6. Naimova S. A. Principles of early diagnosis of kidney damage in patients of rheumatoid arthritis and ankylosing spondiloarthritis //British Medical Journal. – 2021. – Т. 1. – №. 1.

7. Наимова Н. Ш., Хамидова Н. К., Азамов Б. З. Особенности коагуляционного и клеточного гемостаза при ревматоидном артрите у лиц с сердечно-сосудистой патологией //Новый день в медицине. – 2019. – №. 2. – С. 219-222.

8. Наимова Ш. А., Латипова Н. С., Болтаев К. Ж. Коагуляционный и тромбоцитарный гемостаз у пациентов с ревматоидным артритом в сочетании с сердечно-сосудистом заболеванием //Инфекция, иммунитет и фармакология. – 2017. – №. 2. – С. 150-152.

9. Anvarovna N. S. Features Of Kidney Damage at Patients with Ankylosing Spondiloarthritis //Texas Journal of Medical Science. – 2021. – Т. 3. – С. 18-22.

10. Tulkinjanovna S. G., Anvarovich R. A. The influence of deficiency of microelements in children with bronchial hyperreactivity// ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal (ISSN: 2249-7137)–2020. April. - 2020. - Т. 10. - No. 4. - S. 846-853.

11. Boltayev K. J., Naimova S. A. Risk factors of kidney damage at patients with rheumatoid arthritis //WJPR (World Journal of Pharmaceutical Research). – 2019. – Т. 8. – №. 13.

12. Болтаев К. Ж., Ахмедова Н. Ш. Характеристика феномена развития полидефицитных состояний при старении //Проблемы биологии и медицины. – 2020. – №. 1. – С. 24-26.

13. Naimova N. S. et al. Features of coagulation and cellular hemostasis in rheumatoid arthritis in patients with cardiovascular pathology //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). – 2019. – Т. 8. – №. 2. – С. 157-164.